

GENT IN 1866. Het cholera-jaar

2 januari : Stad Gent. Openbare aanbesteding voor de afbraak van het oud entrepot en van twee huisjes op de Coupure. De aanbesteding zal toegewezen worden voor een bedrag van 15 055 fr. te betalen aan de stad.

Op de markt worden de aardappelen verkocht tegen vijf frank per 100 kg; de boter tegen 2,55 fr. tot 2,65 fr. per kg., de eieren tegen 2,14 fr. tot 2,23 fr. per 26.

17 januari : Gisteren zijn 25 vrijwilligers uit Gent vertrokken om te Rome dienst te nemen bij de pauselijke zouaven. Tien van vrijwilligers behoren tot het bisdom Gent. In het jaar 1866 zullen 26 Gentenaars vertrekken om dienst te nemen bij de pauselijke zouaven, waaronder Carlos d'Alcantara, Felix de Hemptinne en Ernest Kervijn de Volkaersbeke.

28 januari : Heden is de Katholieke Kring gevestigd in het Hotel de Nockere op de Poel met een luisterrijk banket geopend. De zaal was schitterend versierd en meer dan 200 gasten namen deel aan het banket. Er waren talrijke toasten aan de Paus, aan de Koning en aan de Bisschop.

30 januari : De verbreding van de Bagattenstraat gaat stilaan voort. Een aantal huizen werden afgebroken.

Dicht bij de Zuivelbrug ligt een vlootje van zeven Hollandse tjalken alle met haring geladen en die 5000 manden van deze volksspijs hebben aangebracht. Een dezer schepen, die reeds zijn achtste reis van het seizoen doet, heeft daarbij 11 664 kg. Hollandse kaas aan boord. Dank zij bisschop Bracq en het kapittel van de kanunniken van Sint-Baafs zullen onze talrijke landgenoten te Rijsel en omgeving, die er in de fabrieken werken, geestelijke verzorging ontvangen. Eerwaarde Heer A. Coemans is benoemd tot geestelijk bestuurder van het klooster Arme Klaren te Rijsel en tot zieleherder van de Vlamingen. Volgens verslagen van de politie weken tussen 18.5.1861 en 19.12.1863 4 473 Gentenaars, meestal textielarbeiders uit naar Rijsel en omgeving. (Bron : S.A.G. : reeks R 7 U). Een aantal zal wel teruggekeerd zijn, naar velen zullen er zich definitief hebben gevestigd.

3 februari : De inschrijvingen voor een nieuwjaarsgift aan de Paus bedragen op heden in het bisdom Gent ongeveer 66 000 fr. In de verschillende provincies van ons land is nagenoeg 250 000 fr. ingezameld. De nieuwe Marcellisbrug werd in gebruik genomen.

12 februari : In zijn Vastenbrief vestigt bisschop Bracq de aandacht

STAD GENT.

Het Collegie van Burgemeester en Schepenen,

Gezien het artikel 24 van het reglement van den 3 augusti 1850, nopens de beluiken, doorgangen en blinden, behelzende het gene volgt: « De eigenaers van beluiken en « blinden zyn gehouden, telken jare, de huizen, « *zoo binnen als buiten*, te doen witten, gelyk « ook de gangen en doorgangen en zulks wel « op het tydstip door het Kollegie te bepalen. « Vooraleer tot witten over te gaen, zullen alle « de muren afgeschraapt worden. »

BESLUIT :

Art. 1. Het witten en afschrapen der huizen, *zoo binnen als buiten*, gangen en doorloopen zullen ten koste van wie het behoort moeten gedaan worden, te beginnen van den 1 april aanstaande, en geeindigd moeten zijn vóór den 30 juni opvolgende.

Art. 2. De eigenaers die zich daaraan, binnen den hier voren bepaalden tijd, niet zouden gedragen hebben, zullen vervolgd worden krachtens art. 34 en navolgende, van het besluit van 3 augusti 1850.

Art. 3. Het tegenwoordig besluit zal in alle de beluiken en blinden, alsook in de huizen in kamers verhuurd der stad aangeplakt en op de gewone wijze afgekondigd worden.

Art. 4. De opperkommissaris van policie is met de uitvoering van het tegenwoordig besluit gelast.

Gedaan ten Stadhuize, den 26 maart 1866.

Graaf DE KERCHOVE.

De Gemeente Secretaris,

C. WAELBROECK.

Le Collège des Bourgmestre et Echevins,

Vu l'article 24 du règlement du 3 août 1850, sur les enclos, passages et impasses, ainsi conçu: « Les propriétaires des enclos et im- « passes sont tenus d'en faire blanchir, à la « chaux, les maisons *tant à l'intérieur qu'à « l'extérieur*, ainsi que les corridors et allées, « une fois l'an, à l'époque qui sera déterminée « par le Collège. Avant le blanchiment, tous les « murs seront grattés. »

ARRÊTE :

Art. 1. Le blanchiment et le grattage auront lieu aux frais de qui de droit, dans les maisons, *tant à l'intérieur qu'à l'extérieur*, les corridors et allées, à partir du 1 avril prochain, et devront être achevés avant le 30 juin suivant.

Art. 2. Les propriétaires, qui ne s'y seront pas conformés dans le délai prescrit ci-dessus, seront poursuivis en vertu de l'art. 34 et suivant de l'arrêté du 3 août 1850.

Art. 3. Le présent arrêté sera affiché dans tous les enclos, impasses et maisons louées en chambres de la ville et publié en la forme ordinaire.

Art. 4. Le commissaire en chef de police est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Fait à l'Hôtel de ville, le 26 mars 1866.

Comte DE KERCHOVE.

Le Secrétaire Communal,

C. WAELBROECK.

op de Goddelijke deugden Geloof, Hoop en Liefde en verklaart : “Het Geloof zonder de Liefde is een dood geloof”. De bisschop vraagt ook “te bidden voor deze ongelukkige diocesanen, die in zonde leven. Bidt voor die verdwaalde menschen, welke aan de vrijmetselarij verbonden blijven en alzoo hunnen God, hunnen Zaligmaker verloochenen.”

26 februari : De gemeenteraad besluit het Sint-Laurentiusgesticht te sluiten en de oude vrouwtjes over te brengen naar het godshuis Schreiboorn, het Sint-Katharinagodshuis en in het Sint-Elisabethbegijnhof. Er komt natuurlijk protest in Le Bien Public en een polemiek tussen de katholieke en de liberale kranten. Volgens de Beurzencourant zijn er eigenlijk geen proveniersters meer in het godshuis, maar enkel nog elf zieke vrouwtjes.

7 maart : Op de paardenmarkt bij de Dampoort werden een vijftigtal paarden voor de omnibussen van Parijs verkocht.

10 maart : Een nieuwe vrijmetselaarsloge onder de naam van La Liberté is te Gent opgericht. Op 3 mei lezen we nog : Het lokaal gekend onder de naam Refuge van Sint-Baafs, vroeger de zetel van de vrijmetselaarsloge Les Vrais Amis en nu door de maatschappijen het Van Crombrugghenootschap en De Taal is gansch het Volk betrokken, is door de nieuwe vrijmetselaarsloge La Liberté aangekocht. (beide berichten uit de Gazette van Gent).

Frida Martens schrijft hierover : “La Liberté gesticht in 1866 door een aantal leden van de Septentrion, die van mening waren dat het tijd werd zich te scharen onder het Groot-Oosten van België en eveneens meenden dat men democratischer moest worden. Hiervan maakten vooral de jonge vooruitstrevende liberalen deel uit”. Deze splitsing is zeker het gevolg van een confrontatie tussen de meer doctrinair en de meer progressieven en zal voornamelijk tot uiting komen tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 1869. Deze evolutie moet ook gezien worden op nationaal plan. (1)

26 maart : De gemeenteraad besluit het Lakenmetershuis geschikt te maken om er de Volksbibliotheek van het Willemsfonds in onder te brengen.

Op zondag 25 maart werd in de zaal Polka gelegen in de Vanderdonckdoorgang een volksmeeting over de kishervorming door de Verenigde Werkersmaatschappijen ingericht. Er waren ruim een 800 toehoorders. Het algemeen stemrecht voor de gemeenteraden en de provincieraden werd verdedigd. Hendrik Kats, voorzitter van de Brusselse boekdrukkersmaatschappij en zoon van Jacob Kats, verdedigde de kishervorming en steunde zich op art. 6 van de grondwet, waarbij verklaard

BANQUET

OFFERT AU NOM DE LA VILLE DE GAND

PAR

M^r le Bourgmestre et Mme la Comtesse de Kerchove de Denterghem

LL. MM. LE ROI ET LA REINE ET A LA FAMILLE ROYALE.

LE 9 JUILLET 1863.

MENU

POTAGES.

- La Bisque d'écrevisses.
- Le Consommé à la jardinière.

POIS D'ŒUVRES.

- Les Quenelles farcies à la Jmol.
- Les Couchées à la Bohémienne.

RELEVÉS

- Le Saumon glacé, sauce Normande.
- Les Filets mignons à la Varin.
- Les Dindonneaux à la Périgieux.

ENTRÉES.

- Les Cotelettes de prés salés, sauce venaison.
- Les suprêmes de Pintades à la Royale.
- Les Escalopes de foies d'oie en croutades.
- Les ris de veau à la Stanley.
- Les aspies de soles.

SORBETS GLACÉS

ENTREMETS DE LÉGUMES.

- Les Truffes du Périgord à la serviette.
- Les Haricots verts à l'anglaise.

ROTIS.

- Les Chapons du Mans au cresson.
- Les Canetons de Rouen.
- Les Cailles de vigne aux eroutons.
- Les Ortolans.

PLATS FROIDS.

- Les Chauds-froids de noix de volaille.
- Les Buissons de homards.
- Les pâtés de Perdreaux rouges de Strasbourg.

PÂTISSERIES

- Les Crèmes panachées.
- Les gelées printannières.
- Les Nougats à la Provençale.
- Les Meringues.

GLACES

Dessert — Fruits et Compotes.

wordt dat alle Belgen gelijk zijn voor de wet. Ook De Ridder, voorzitter van de Gentse Wevers, verdedigde het algemeen stemrecht. Op een zitting van de gemeenteraad zal Voituron aandringen om een motie te stemmen ten voordele van de kieshervorming, maar de motie werd door de gemeenteraad niet aanvaard.

31 maart : In de bloemisterij Van Houtte staan 340 000 hyacinten in bloei.

4 april : In het uitstalraam van het huis Bourdon in de Veldstraat staat een prachtige gotieke remonstrans, gemaakt op bestelling van mgr. Dupanloup, bisschop van Orléans, die de werken van Bourdon op de tentoonstelling te Mechelen bewonderd heeft.

6 april : Volgens de Gazette van Gent werken thans in de Grasfabriek 1400 werklieden. De directie heeft de toelating gevraagd het aantal spinnen te vermeerderen tot 150 000 en het aantal weefgetouwen tot 1500, met bijvoeging van machines voor 300 P.K. en acht stoomketels.

11 april : Sedert het sluiten van de muntovereenkomst tussen België, Frankrijk, Zwitserland en Italië is er geen reden meer om de Zwitserse munten te weigeren. De munten van deze vier landen hadden dezelfde waarde.

15 april : De meeste markten melden een grote afslag op het katoen.

18 april : Reeds vroeger hebben we gezien, dat van bij de stichting van het Vlaamsch Verbond de samenwerking tussen liberale en katholieke flaminganten te Gent schipbreuk had geleden. In de Gazette van Gent van 18 april lezen we : "De liberale afdeling van het Vlaamsch Verbond te Gent heeft zijn naam gewijzigd in Vlaamsch Liberale Kiesvereniging. Men heeft besloten geen deel meer te maken van het Vlaamsch Verbond en geen deel te nemen aan de landdag, die de Antwerpsche Nederduitsche Bond te Gent zal inrichten op zondag 22 april. De bedoeling van de landdag - waarvan het initiatief van buiten Gent kwam - was een formule op te stellen, die aan de kandidaten bij de komende verkiezing zou worden voorgelegd, alsmede de herinrichting van het Vlaamsch Verbond te Gent. De landdag, gehouden in de zaal Parnassus werd een totale mislukking. De Antwerpse volksvertegenwoordiger Jan de Laet voerde er het woord, alsook De Ridder en Bilen, die verklaarden dat de Vlaamse werklieden altijd werden verdrukt. Er was veel getwist en ruzie onder het publiek. Men besloot een tweede poging te doen op 21 mei. De Gazette van Gent schreef, dat van de 1500 aanwezigen velen gekomen waren om de landdag te storen. De voorzitter kon niet aan het woord komen, zelfs vuist- en stok-

GRAND THÉÂTRE DE GAND.

Direction de M. A. VIZENTINI.

LUNDI 9 Juillet 1866

SPECTACLE GALA

à l'occasion du séjour de

LA FAMILLE ROYALE

A GAND.

Pour cette représentation extraordinaire la Direction a fait appel au concours de quatre premiers sujets du Théâtre Impérial Italien de Paris.

IL TROVATORE

Opera in quattro atti, musica di GIUSEPPE VERDI.

Principaux interprètes :

PANCANI
(Maurico).

STERBINI
(Comte di Luna).

GROSSI
(Azucena).

CALDERON
(Leonora).

NOTA. — Au Théâtre impérial Italien de Paris comme en Italie, *Il Trovatore* se joue sans Ballet, mais dans l'intention d'être agréable au public, la Direction a engagé trois danseuses de Paris pour exécuter le Ballet intercalé d'ordinaire au troisième acte, sur les théâtres français.

Grand Pas de

LA BOHÉMIENNE

dansé par

Mlle MARIQUITA

Première danseuse du Théâtre de la Porte Saint-Martin de Paris, secondée par Mlles Rosé et Camille, danseuses du même théâtre.

Une prochaine affiche donnera tous les détails de cette représentation.

Prix des Places :

Premières, Stalles et Baignoires fr. 6-00. — Parquet numéroté et Secondes de face fr. 4-00. — Parquet et secondes de côté fr. 3-00. — Parterre numéroté fr. 2-50 — Parterre et troisièmes de face fr. 2-00. — Troisièmes de côté fr. 1-25. — Galerie 50 centimes. — Paradis 25 centimes.

Selon l'usage il sera perçu 25 centimes par coupon pour droit de location.

Le bureau de location sera ouvert à dater du 23 Juin de 11 à 1 heure.

AVIS IMPORTANT. — Messieurs les abonnés qui voudront retenir leurs places, auront la préférence jusqu'au 1er Juillet inclus; à partir du 2 Juillet, les places non retenues seront données au Public par ordre d'inscription.

slagen kwamen er bij te pas. De landdag was een strijdtoneel geworden tussen katholieken en liberalen. Er verscheen een protest tegen het optreden van de liberalen en ondertekend door Emiel Moyson (Brussel), K. Van Acker (Gent), De Ridder (Gent) en Thijs (Brussel). In dit protest lezen we : "Gent en gansch Vlaanderen zullen oordeelen tusschen ons en degenen, die vergeefs door geweldenarijen den voortgang der Vlaamsche volkszaak pogen tegen te houden. Meer dan ooit is onze kreet : in Vlaanderen Vlaamsch". (2)

2 mei : Prof. Charles Andries wordt schepen van Openbare Werken ter vervanging van schepen de Maere-Limnander, die zijn ontslag heeft ingediend.

11 mei : Er wordt een geval van cholera gemeld in een logementshuis op de Voetweg. (zie afzonderlijk artikel)

24 mei : Jozef Pauwels heeft het altaarstuk De Kroning van de H. Maagd geschilderd voor de kerk van Sleidinge. Vroeger had hij reeds voor dezelfde kerk "Sint-Joris de draak overwinnende" geschilderd.

Zondag 27 mei : Aan de Kulders werd een vaandel plechtig overhandigd. Een stoet met een tiental maatschappijen stapte op naar het stadhuis.

28 mei : We hebben opgemerkt, dat de stadswerkklok sedert enkele dagen niet meer geluid wordt. Men begrijpt van hoeveel belang het is, dit eeuwenoud gebruik te onderhouden in de metropool der Belgische nijverheid, waar veel fabrieken den aanvang, het ophouden en het staken der bezigheden gewoon zijn te regelen naar de seinen van de ochtend-, middag- en avondklok van het Belfort." (Beurzencourant)

12 juni : Voor de verkiezing voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers stonden twee lijsten tegenover elkaar : een liberale lijst en een conservatieve of katholieke lijst. Er waren 7 171 kiezers, waarvan 6 702 een stem uitbrachten.

<i>Liberalen</i>		<i>Katholieken</i>	
Van der Stichelen J.	3 486	De Baets P.	3 341
Jaquemyns E.	3 424	Kervyn de Volkaersbeke	3 246
D'Elhougne F.	3 419	Delehaye	3 227
Van den Peereboom E.	3 415	della Faille G.	3 220
de Kerchove Ch.	3 402	De Mahieu A.	3 209
Lippens A.	3 382	Vergauwen	3 182
De Maere-Limnander	3 338	Coppens-Bové	3 203

Zes liberalen werden rechtstreeks verkozen. Er was een ballotage voor de zevende zetel tussen De Maere en P. De Baets. De katholieke kiezers

BANQUET

offert par la

PROVINCE DE LA FLANDRE ORIENTALE

A
M. M. Le Roi et La Reine.

Le Mardi 10 Juillet 1866.

MENU

Potages / Printaniers
à la Reine
(Madrère - St Julien)

Hors-d'œuvre

Casseroles de filets de sole à la Normande
Croquettes à la Viard.

Relèves

Salmon à la Chambord
(Tous glacés)

Jambon de Hon - France au Arès
Charons du - ans à la Bouloise

Entrées

Filets mignons de bœuf aux moules farcies

(Champagne Bouzy)

Cailles à la financière

(Château Haut Julien de 1858)

Canetons de Rouen à la Bigarade

Chando-froids de volaille aux champagneux

PUNCH à la ROMAINE.

Légumes

Haricots flageolets verts
(Opert)

Petites fèves de marais à la crème

Notis

Omniponeaux au cresson
Marrons de Bohême à la Périgord

Plats froids

Croque de son gras à la Royale
Groupe de Normande

(Château - Lorgaux de 1846)

Œuf de Vénus de - rd: aux rouges truffes

Pâtisseries

Langat montée aux fruits glacés
(Cremé)

Croque en bœuf - montée en massepain

Crème impériale

Gelée d'ananas au champagne

Vases de fleurs glacées

Dessert et Fruits

confie aux soins

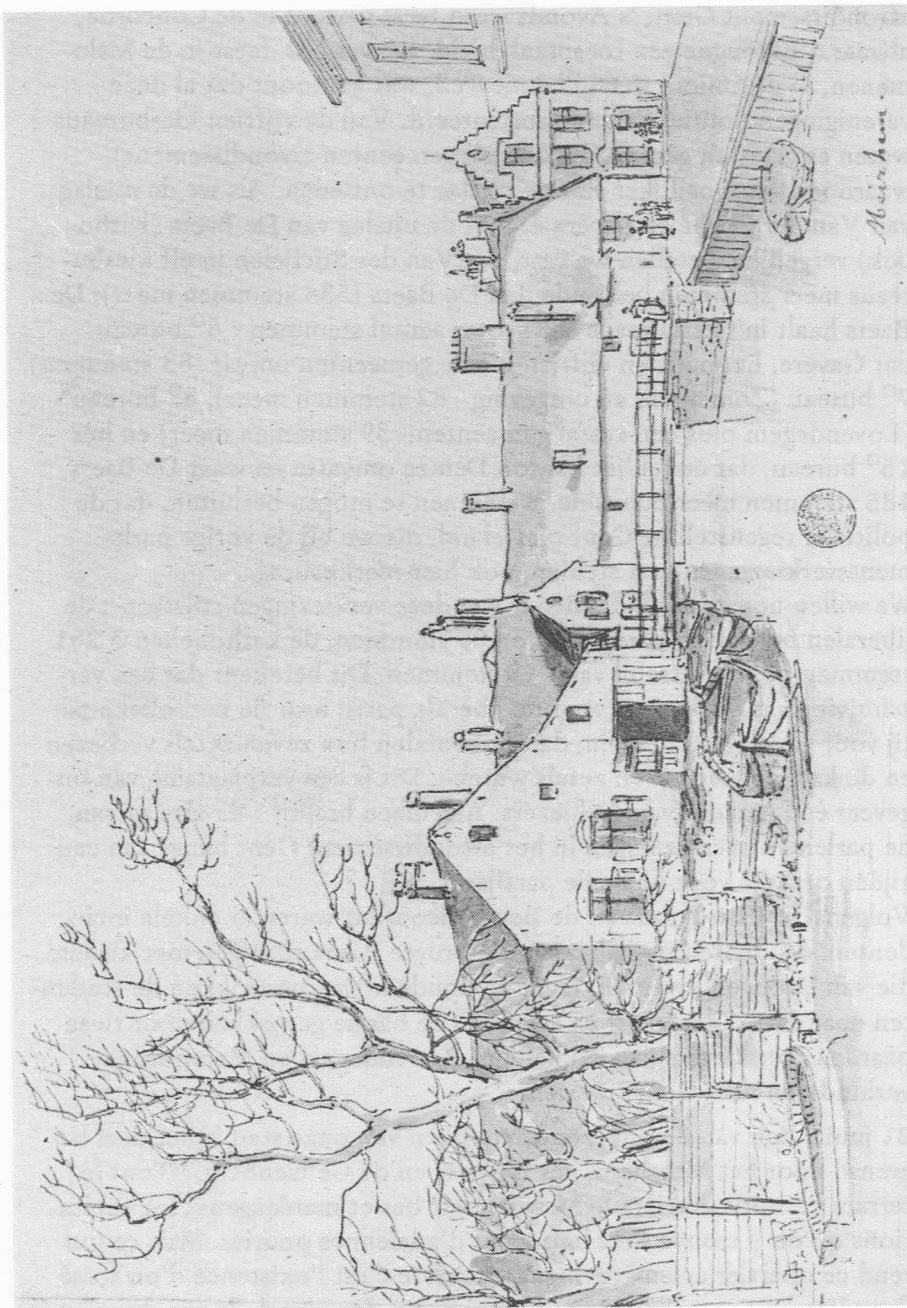
de Mr Aubry

kwamen niet opdagen en De Maere won met 3 053 stemmen tegen 141 voor De Baets. Alzo verloren de conservatieven hun enige zetel in het arrondissement Gent. 's Avonds werd feest gevierd in de Concorde, alwaar d'Elhougne een toespraak hield. Er was ook feest in de Melomanen, in de Union, in Guillaume Tell, wat aantoonde dat al deze verenigingen politiek waren georiënteerd. Van de vijftien kiesbureaus waren er veertien gemengd (Gent en gemeenten arrondissement), waardoor het moeilijker valt de uitslag te ontleden. Als we de uitslag van Van der Stichelen (liberaal) met de uitslag van De Baets (katholiek) vergelijken, stellen we vast, dat Van der Stichelen in elf kiesbureaus meer stemmen behaalde dan De Baets (534 stemmen meer); De Baets haalt in vier bureaus een groter aantal stemmen : 6° bureau, dat Gavere, Drongen en vijftien kleine gemeenten omvat (83 stemmen), 7° bureau (Zomergem en omgeving - 82 stemmen meer), 8° bureau (Lovendegem plus een zestal gemeenten - 39 stemmen meer) en het 15° bureau, dat enkel het kanton Deinze omvatte en waar De Baets 185 stemmen meer behaalde. We menen te mogen besluiten, dat de politieke tegenstelling Gent-platteland, die we bij de vorige parlementsverkiezingen vast stelden, ook hier merkbaar is.

We willen nog even bij de uitslag van deze verkiezingen stilstaan : de liberalen behaalden gemiddeld 3 409 stemmen, de katholieken 3 261 stemmen of een verschil van 148 stemmen. Dit betekent dat een verschuiving van 75 kiezers voor de liberale partij naar de katholieke partij voor gevolg zou hebben, dat de liberalen hun zeven zetels verliezen en de katholieken zeven zetels winnen. Dit is een verplaatsing van ongeveer één percent van de kiezers. Algemeen besluit : de uitslag van de parlementsverkiezingen in het arrondissement Gent hangt aan een zijden draadje voor de beide partijen.

Volgens Le Bien Public en de Beurzencourant waren er enkele incidenten. Studenten poogden aan de Brugse Poort rijtuigen met kiezers, die van Drongen kwamen, tegen te houden. Daarna trokken de studenten naar de Brugse Vaart en poogden de bargie getrokken door twee paarden met kiezers van Zomergem, Lovendegem en Merendree te verhinderen naar Gent te varen.

21 juni : Een van de ongezondste wijken van onze stad is het deel begrensd door het Meerhem, het Berouw en de Geuzenberg, "Tout le terrain compris derrière le Meirhem est bas et marécageux; les habitations qu'on y trouve sont baties sur d'anciennes prairies. Mais ce qui rend ce quartier essentiellement insalubre c'est l'existence d'un fossé dont l'eau est stagnante et corrompue. Vu du pont de la rue du repentir ce fossé n'est qu'une mare infecte couverte d'herbages en dé-

Het Meerhem

composition et répandant des vapeurs délétères" zegt het verslag. Men zal de voornaamste watertak van de Berouwbrug in het Berouw tot aan de Meersbrug aan de Geuzenberg, waar deze waterloop in de Vogelenzanggracht (thans gedempt - Blaisantvest) vloeit behouden, maar de vertakkingen die achter de huizen van het Berouw, Geuzenberg en Meerhem lopen en zeer schadelijk zijn voor de bewoners, dempen.

22 juni : De werken aan de ringspoorweg zijn begonnen.

23 juni : In de omgeving van Gent worden aanzienlijke werken uitgevoerd in verband met de ontwikkeling van het spoorwegnet. Buiten de Sint-Lievenspoort wordt een bergplaats voor locomotieven gebouwd.

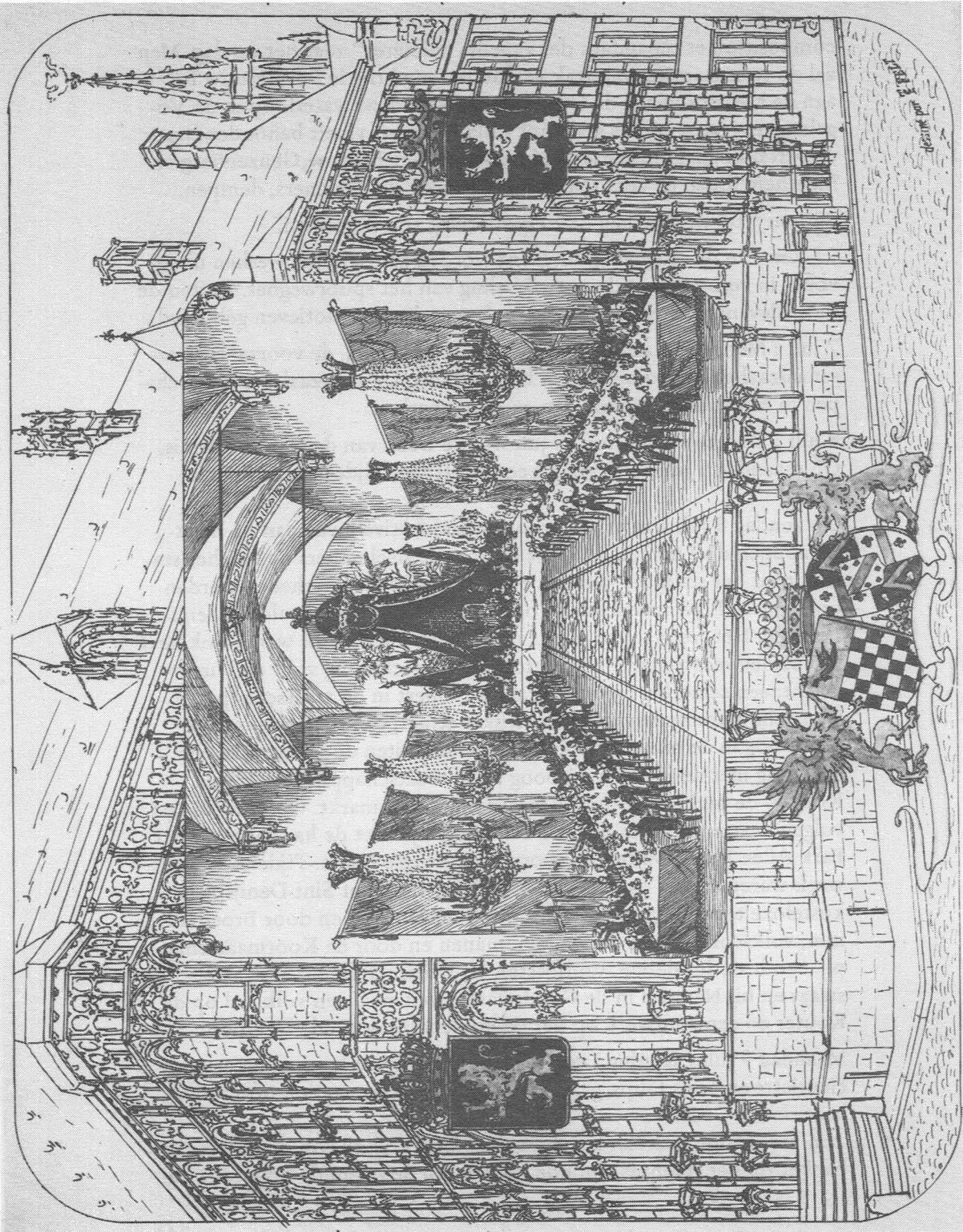
7 juli : Men werkt aan de versiering van de ingang, de voorzaal, de arsenaalzaal en de troonzaal van het stadhuis. De voorzaal werd herschapen in een tuin met graszoden en bloemperken.

8 juli : De week van 8 tot 15 juli was de week van de Gentse kermis. Op maandag 9 juli zal koning Leopold II zijn blijde intrede doen te Gent.

Op zondag 8 juli was er een groot muziekfestival, waaraan 41 maatschappijen deel namen. In stoet stapten de deelnemers op van het station naar het stadhuis, waar ze door de stedelijke overheden werden ontvangen. Elke maatschappij ontving een zilveren vergulde gedenkpenning. Het festival had plaats op de Koornmarkt. Er waren ook heel wat schietwedstrijden : een nationale schijfschieting voor de burgerwacht, een schieting met de karabijn Flobert in de maatschappij De Gentsche Karabijniers in de Kortrijkse straat, een schieting met de handboog in de maatschappij De Schelde buiten de Dampoort, een schieting met de kleine kruisboog in de maatschappij Het IJzeren Kruis in de herberg de Stad Rotterdam, Koornmarkt. Op maandag en volgende zondag zal er nog een schieting zijn met de handboog in het Park Allée Verte, buiten de voormalige Brugse Poort. Tijdens de feestweek waren er nog paardenloopwedstrijden op het Sint-Denijsplein, kosteloze toneelvertoningen door de Fonteïnisten en door Broedermin, volksconcerten door de Melomanen en door de Koormaatschappij, een brooduitdeling, veldfeesten bij Willem Tell in de Bagattenstraat en bij Nemrod in de Goudstraat, twee maal een volksbal op de Kouter en een vuurwerk op het oefenplein bij de Oude Dampoort.

Maandag 9 juli : Koning Leopold II vergezeld van koningin Marie-Henriette en prins Filips, graaf van Vlaanderen brengt een officieel bezoek aan Gent.

Aan het station was een legioen van de burgerwacht opgesteld. Na het banket op het stadhuis woonde de vorst in de opera de opvoering bij

van Il Trovatore van Verdi. 's Anderendaags bracht de vorst een bezoek aan het kabinet van Minard en bewonderde er de rijke verzameling oudheden. Koning Leopold II bracht ook nog een bezoek aan de Sint-Baafskathedraal en aan het lokaal van de Koormaatschappij en woonde op het Arteveldeplein een defilé van de stadsscholen bij. Op de Lieven Bauwensplaats, plaats die in 1866 gelegen was op het huidige Frankrijklein, was een pleisteren standbeeld van Lieven Bauwens van De Vigne-Quyo opgericht. Het bronzen standbeeld zal opgericht worden in 1885.

22 juli : Te koop :

Huis en erf, zijnde de herberg La Ville de Parijs, Hoogpoort 43, opp. 119 m2. In pacht voor 780 fr. per jaar.

Huis en herberg Het Koningsken met koer, rolbaan een uitgang Lange Kalverstraat. Groot 207 m2.

Huis en herberg L'Empire du Mexique. Huidvetterken 2. Groot 68 m2.

23 juli : Op de Potjesmarkt nabij de school en achter het Sint-Pietersplein gehouden, bevonden er zich 59 paarden, waarvan er 29 verkocht werden aan een gemiddelde prijs van 200 fr. en vier ezels, waarvan er twee werden verkocht voor 38 fr.

27 juli : Architect Minard heeft het ereteken van ridder van de Orde van de Eiken Kroon van Willem III der Nederlanden ontvangen als herinnering van de vroeger diensten tijdens zijn verblijf in Nederland bewezen. In 1827 werd Minard te Amsterdam toegelaten om mede te dingen naar de prijs van Rome voor de bouwkunde. Het onderwerp van de wedstrijd was het maken van een plan voor een instituut voor Schone Kunsten. Minard bekwam niet de prijs, maar bij K.B. kreeg hij een toelage van 500 gulden en een gouden medaille. Kort daarop werd hij benoemd tot leraar in de bouwkunde aan de Koninklijke Academie te Den Haag. Na de Belgische omwenteling keerde hij terug naar Gent.

Louis Minard werd geboren te Gent in 1801. Hij volgde de lessen aan de academie te Gent. Hierboven spraken we reeds over zijn verblijf in Nederland. L. Minard ontwierp een aantal burgerlijke gebouwen : te Gent kunnen we vermelden naast de schouwburg Minard en zijn woning op de Grote Huidevettershoek het hoekhuis Vogelmarkt-Koestraat op de plaats, waar de Kleine Ameede stond (met op de gevel de portretkoppen van Jan en Hubert Van Eyck) en de grote herenwoning bij Sint-Jacobs 15. Minard bouwde ook het kasteel te Vosselare voor Gustave de Kerchove-d'Ousselghem. Hij bouwde nog een groot aantal kerken : te Letterhoutem (door brand vernield in 1936), te De Pinte,

Grafmonument "Minard"

Adegem, Huise, Sint-Martens-Lerne, Etichove, Wetteren en Melle. Minard was ook een verzamelaar van kunstwerken uit het verleden, voornamelijk in verband met de Gentse neringen. Over zijn verzameling verschenen twee werken : *Recueil descriptif des antiquités et curiosités du XIIIe au XVIIe siècle formant la collection de Louis Minard-van Hoorebeke, architecte à Gand en versierd met platen graveerd door Ch. Ongenae en Description de méreaux et autres objets anciens des gildes et corps de métiers, églises, etc.*

Minard was ook een tijd lid van de gemeenteraad voor de conservatieve partij (verkozen in 1854). Hij overleed te Gent in 1875 en ligt begraven op het kerkhof te Sint-Amandsberg. Zijn rijke verzameling werd verkocht in 1882. Enkele kunstvoorwerpen kwamen terecht in het Oudheidkundig Museum in de Bijloke te Gent.

31 juli : Te Gent verschijnt een nieuw maandblad "*Le Travail*". Stichter en uitgever is Constant Leirens, die we reeds vroeger hebben ontmoet als stichter van de krant Broedermin en als voornaam lid van het Vlaamsch Verbond. De ondertitel van het maandblad luidde : "Organe international des intérêts de la classe ouvrière. Revue du mouvement coopératif". Het tijdschrift had een bureau te Gent, te Brussel en te Parijs. Hoofdredacteur was natuurlijk Constant Leirens. In het eerste nummer lezen we : "La constitution est interprétée et appliquée dans un sens souvent opposé à son esprit. Le droit électoral est privilège des classes riches et moyennes". Met het nummer vier komt reeds een splitsing : voor ons land wordt de titel *Le Travailleur associé*, terwijl *Le Travail* verder in Frankrijk zal verschijnen. Het laatste nummer zal te Gent verschijnen op 15 juli 1867. Het doel van het maandblad is de coöperatie-gedachte als middel tot ontvoogding van de arbeiders te verspreiden. Het hoofdartikel in het laatste nummer leert ons wat meer : "Les deux fractions du parti libéral" wordt de doctrinaire vleugel van de liberalen geplaatst tegenover de progressieve liberalen. Reeds in het novembern timer had *Le Travail* zich gekeerd tegen de doctrinair en ook genoemd ministeriële n, en dit omdat ze de regering in handen hebben.

Het is ons onmogelijk in dit artikel de inhoud van *Le Travail* en van *Le Travailleur associé* te ontleden. De B.R.U.G. bezit een ingebonden exemplaar van voornoemd tijdschrift, dat eigendom was van Paul Voituron, en waarin onder de meeste artikels de naam van de auteur door Voituron werd bijgeschreven. Naast artikels van Constant Leirens vinden we ook een artikel geschreven door Charles Buls van Brussel (burgemeester van Brussel van 1881 tot 1899 en volksvertegenwoordiger), een vertaling van een artikel uit een Engels tijdschrift door V. Loveling en... regelmatig een hoofdartikel van Paul Voituron. Van af de splitsing op 15.11.1866 verschijnt samen met *Le Travailleur associé* een bijblad *Bulletin Belge du Travailleur associé*, bijblad, dat volledig door Paul Voituron is opgesteld.

In onze vorige artikels ontmoetten we reeds Paul Voituron als lid van de Société Huet (jg. 1975, blz. 210), voor zijn gift "en faveur des blessés et de la famille des morts des journées de février (jg. 1976 blz. 54) en in het jaar 1863, als deelnemer aan het congres te Gent, 1863, waarin hij ook verkozen wordt als lid van de gemeenteraad. We stellen vast, dat P. Voituron consequent zijn ingeslagen weg reeds als student blijft bewandelen. Later zullen we zien, dat zijn houding in 1869 een politiek gevolg zal hebben en nog later zullen we hem in 1875 opnieuw ontmoeten als progressist. (3)

3 augustus : De duivenmaatschappij Les Colombophiles in het Sint-Jorishof richt een vlucht in uit San Sebastian. Er zijn 137 ingeschreven duiven. Deze vlucht is een der verst verwijderde, die sinds lang in onze stad heeft plaats gehad.

4 augustus : In de zaal van de opera wordt aan burgemeester Ch. de Kerchove een banket aangeboden. Waarom we dit vertellen ? Enkel om de aandacht te vestigen op de menu's, die we afdrukken. Spijtig kunnen we de gekleurde schilden niet weergeven. Gastronomisch moet die tijd zeker niet onderdoen voor de hedendaagse gastronomie. Op het menu met de tekening van het stadhuis bemerkt men onderaan links de trap van Goetghebuer, die trouwens enkele jaren later zal worden afgebroken. (zie Ghendtsche Tydinghen 1977 blz. 61).

11 augustus : Als voorbereiding tot de volkstelling einde december worden alle huizen hernummerd. Het werk is toevertrouwd aan Jan Verhast; de prijs bedraagt twee centimes per huis.

14 augustus : In de fabriek Lousbergs in de Keizer Karelstraat werd door een duivelmachine de arm van een jongentje van twaalf jaar afgerukt.

15 augustus : De bisschop heeft een mandement aan de priesters en de gelovigen van zijn bisdom gestuurd, waarin hij aanmaant om volgens hun middelen mede te werken tot het bouwen van een kapel te Parijs voor de aldaar gevestigde talrijke Vlamingen.

1 september : Volgens het verslag van de Koophandelskamer is de grote crisis in de katoennijverheid verminderd. De kamer betreurt de vertraging van de voltooiing van de spoorweg Gent-Braine-le-Comte, waardoor Gent rechtstreeks in verbinding zal komen met de kolengebakkens van het Centre en van Charleroi.

1 oktober : "Heden is de nieuwe dienst van de straatvegers begonnen. Van 's morgens vroeg zag men de karren van de ondernemer vergezeld van talrijke straatvegers door de verschillende wijken trekken onder het toezicht van een politieagent", lezen we in de Gazette van Gent. Tot heden had men het probleem van het ophalen van het huisvuil en het reinigen van de straten niet behoorlijk kunnen oplossen.

7 oktober : Heden werd de kerk Sint-Jan Baptist plechtig ingewijd.

11 oktober : De werken aan het burgerlijk hospitaal vorderen goed.

14 oktober : In de herberg Het Haasken wordt een tentoonstelling en een teerlingwedstrijd ingericht ten voordele van de Zonder Naam. Ook in de herberg De Vier Eemers in de Barrestraat was er een teerlingwedstrijd ten voordele van de Zonder Naam.

17 oktober : In onze haven is de Hanoverse bark Osnabruck metende 500 ton uit Indië aangekomen met 7000 balen rijst. De reis duurde zes maand.

20 oktober : In januari zal de volksbibliotheek van het Willemsfonds uit de benedenzaal van de Minardschouwborg overgebracht worden naar het Lakenmetershuis.

De nieuwe materniteit wordt in gebruik genomen. De gebouwen van de oude materniteit zullen worden afgebroken.

30 oktober : Voor de verkiezing van de gemeenteraad werd enkel een liberale lijst ingediend. De opkomst was dan ook gering; slechts 899 kiezers brachten een stem uit. Werden verkozen : K. Andries, A. Wagener, A. Burggraeve, A. Colson, A. Dubois, A. Dumont, C. Fredericq, Hulin, D. Levison, J. Motte, K. Picquaert, C. Vandermalen, J. Vandenberghe en F. Vanheuverzwyn.

23 november : Het bestuur van de Burgerlijke Godshuizen zal drie nieuwe straten openen achter het oud stapelhuis op de Coupure.

26 november : De Heer Ecrevisse uit Eeklo hield een voordracht over "De werkmanswoning in de fabrieksteden". De wet, waarbij de bareelrechten op de staatsbanen worden afgeschaft, zal in voege treden op 1 januari.

1 december : Sedert enkele dagen herstelt men de heerlijke schoorstenen boven het stadhuis. Waarschijnlijk is dit het begin van de herstellingswerken van het stadhuis. Voor de verbreding van de Hoornstraat heeft de stad het hoekhuis Hoornstraat-Veldstraat aangekocht voor 95 000 fr.

Te Gent is een Gentsche Volksbank opgericht. Het doel van de bank was de leden door samenvoeging van hun spaarpenningen kapitalen te bezorgen die ze nodig hebben voor nijverheids- en handelszaken. De leden betaalden drie frank als inkomgeld en maandelijks twee frank tot ze het bedrag van tweehonderd frank hebben bereikt. Tot de beheerraad behoorden Rolin-Jacquemyns, Edm. Willequet (advocaat) en verder een handelaar, een timmerman, een schilder, een beenhouwer, een blikslager, een steendrukker. De Gentsche Volksbank was een liberaal initiatief. (statuten : zie Gazette van Gent 1.12.1866). Een onzer oudste inwonsters Carolina Rosseel, weduwe Van Loo, geboren te Gent op 19.11.1774 is overleden. Ze was de enige schoondochter van Francis Van Loo, de laatste hoofddecken van de vrije vleeshouwersnering en zuster van Jan Rosseel, eertijds een van de voornaamste fabrikanten te Gent.

De feesten door de stad ingericht ter gelegenheid van het bezoek van

de koning en de Koningin hebben 30 000 fr. gekost.

Voor de voorstelling Robert en Bertrand door Broedermin en Taalijver in de Minardschouwburg konden 400 personen geen plaats bekomen.

15 december : De Gazette van Gent viert haar tweehonderdjarig jubelfeest.

8 december : Door de ingebruikneming van de kerk Sint-Jan Baptiste kwam de kapel op de Elysese Velden in onbruik. Voor de bewoners van de rechter zijde van de Brugse vaart was de afstand tot de nieuwe kerk tamelijk ver. Op 8 december werd de voormalige kerk heropend en kreeg nu de naam Sint-Jozef. Nadat in 1875 begonnen was met de aanleg van de Wondelgemstraat en aanpalende straten zal een nieuwe kerk, de Sint-Jozefkerk, gebouwd worden, die op 4 maart 1883 zal worden ingezegend.

In de eerste helft van 1866 waren de broodprijzen ongeveer normaal, maar met de nieuwe oogst kwam een flinke stijging.

	Gebuild	Ongebuild	Rogge
5 januari	31 c.	27 c.	18 c.
30 maart	30 c.	24 c.	18 c.
22 juni	34 c.	27 c.	18 c.
27 juli	36 c.	27 c.	19 c.
14 september	38 c.	32 c.	19 c.
5 october	41 c.	34 c.	21 c.
9 november	42 c.	33 c.	22 c.
21 december	42 c.	36 c.	23 c.

In 1866 kocht het stadsbestuur 31 520 m² grond aan voor de aanleg van een nieuw gemeentekerkhof, terwijl de grond die voortkwam van de demping van de Stekense Vaart aan het Handelsdok verkocht werd: 234 m² tegen 10fr./per m², en 603 m². tegen 2,50 fr. per m². De gemeenteraad besloot nog op 26 februari een nieuwe straat aan te leggen tussen de Bagattenstraat en de Kalkstraat, straat, die Willem Tellstraat zal worden genoemd en dit naar de nabijgelegen schuttersmaatschappij Willem Tell. De stad stelde kosteloos de nodige gronden ter beschikking aan de staat voor de aanleg van de ringspoorweg. Bij het burgerlijk hospitaal worden drie nieuwe straten aangelegd : de Hospitaalstraat, de Apotheekstraat en de Prof. J. Kluyskensstraat.

Het Liefdadigheidsbureau ondersteunde 4 010 gezinnen met 10 750 personen, daarnaast werden nog 1022 gezinnen tijdelijk geholpen.

Wat gebeurde terwijl op wereldvlak? Bij Königgrätz werd op 3 juli 1866 de Slag van Sadowa geleverd, waarbij de Oostenrijkers door de

Pruisen beslissend werden verslagen. De macht van Pruisen is in volle opgang. Terwijl publiceert Jules Verne zijn Reis naar de Maan en Dostojewski Schuld en Boete. De componist Smetana schrijft De Verkochte Bruid en Ambroise Thomas componeert Mignon. In Frankrijk werd de schrijver en Nobelprijswinnaar Romain Rolland geboren en te Gent zag George Minne (30 augustus 1866 - Latem 18.2.1941), beeldhouwer van de Bron met vijf knielende jongelingen en van het gedenkteken van Georges Rodenback het Licht. Te Leuven overleed op 24 maart 1866 priester Jan David, taalkundige en hoogleraar.

M. STEELS

NOTEN

1. Frida Martens : Politiek en Pers. De verkiezingen voor de gemeenteraad te Gent 1869-1878 (Handelingen Maatschappij Geschiedenis en Oudheidkunde, deel XX 1966)
2. Zie Elias : Geschiedenis van de Vlaamse gedachte, deel 4 blz. 24
3. D. De Weerdtschrijft in haar werk "De Gentse Textielbewerkers en Arbeidersbeweging tussen 1866 en 1881" op blz. 198 "Het eerste spoor van coöperatie uitgaande van de arbeiders, was het verschijnen te Gent van een maandblad op 31 juli 1866 : Le Travailleur associé". We hebben gezien, dat het maandblad niet uitging van de arbeiders, maar wel van liberale progressisten. In zijn studie "Bijdrage tot de geschiedenis van de Gentse Pers" oppert E. Voordeckers op blz. 457 de mening, dat het artikel "De la situation des partis et des progrès de la démocratie en Belgique", dat reeds verscheen in het eerste nummer van Le Travail zou geschreven zijn door Constant Leirens. Dit artikel werd geschreven door Paul Voituron. (Voor meer gegevens : zie B.R.U.G. nummer Hs. G. 11793 Voituron. Le Travailleur associé. Correspondance). Trouwens nergens werd door Voordeckers Voituron vermeld in verband met Le Travailleur associé.

DE CHOLERA-EPIDEMIE VAN 1866

11 mei : Er wordt een geval van cholera gemeld in een logementshuis op de Voetweg. Overgebracht naar het hospitaal stierf de vrouw dezelfde dag. 's Anderendaags stierf een man, die de nacht had doorgebracht in het logementshuis. De overheid nam onmiddellijk maatregelen : het huis werd gesloten en de matrassen en het beddelinnen werden verbrand. Op 15 mei stierf de vrouw van de logementshouder. Vooraleer deze geschiedenis verder te vertellen, vooraf een woordje over de vorige cholera-epidemieën te Gent.